

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja petkrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor poslanca dr. Jan. Bleiweisa v 10. seji dež. zbora kranjskega 10. maja.

Naj mi slavni zbor ne vzame za zeló, ako res že truden večletnega pravljanja za pravice slovenskega našega naroda v šolah in cesarskih uradnih, le prav na kratko odgovorim ugovorom, spomenivši se pregovora, ki ga je g. Dežman omenil, da „čas je denar“. G. Dežman se sicer tega pregovora sam ni držal, ampak na dolgo in široko je razkladal vse to, česar so že vse stene naše zbornice impregnirane še iz poprejšnjih let. (Dobro! na levi.) Kar je novega povedal, bom skušal ovreči in nasprotne dokaze navesti.

Ko sem predlog prinesel v slavno zbornico, sem rekel, da je to le postava v sili („Nothwehrsgesetz“). Slovenec je potrpežljiva duša; to kaže povsod; ali če tako v stran pridemo, kakor je to zdaj v naši realki, je to vendar presilno, in zato smo se oglasili. Ko bi bili predlagali, da se ima na realki v slovenskem jeziku učiti še kak drug nauk, takrat bi bili morda ugovori današnji na pravem mestu; al to, kar predložena postava zahteva, je tako mala stvarica, da je pri vseh narodih in po vseh deželah, še na Turškem veljavna, samo pri nas Slovencih ne! (Živa pohvala na levi in med poslušalci. — Nemir na desni. — Deželni glavar pozvoni.)

G. Dežman je rekel, da sem bil „wenig mittheilsam“ o obravnavah v šolskem odseku, in tako nečimurno se ne delajo postave. Od g. Dežmana se rad učim mineralogije, botanike, al postav delati, me on ne bo učil, pa tudi ne, kako se imam vesti v zboru in kako v odseku. Ali ste nam vi razlagali, kaj ste, na priliko, delali in kuhali v finančnem od-

seku? Predlog ste prinesli v zbornico, in nič bi mi ne bñi vedeli, kaj se je ondi godilo, ko bi nam tega ne bil kdo naših povedal. Da je načrt predložene šolske postave odsekova večina sprejela, to kaže, da je prišel sem, — da g. Dežman pride s predlogom manjšine, do tega ima pravico, in jaz se nikakor nisem bal, da se bo manjšinski predlog pod klop vrgel. Ni mi bilo treba pripovedovati, kaka je v odseku bila debata; temeljito smo pretresovali načrt, in na zadnje, če tudi je bil „leichtfertig“ imenovan, nismo nobenega Salomona našli, ki bi bil kaj boljšega nasvetoval.

G. Dežman je, sklicevaje se na § 19., rekel, da ne smemo nobenega siliti k učenju slovenščine. Ta paragraf je tako glasovit in se od nekdanj od nasprotne strani le zoper nas rabi. G. dr. Zarnik je o tem že dosti govoril.

Jaz imam en čas sem, žalibog, slabe oči, pa g. Dežman ima menda še veliko slabše. On je rekel, da oni srpki („Einklammerungen“), ktere sem jaz omenil, se nahajajo tudi v realčnih poročilih prejšnjih let, kjer so vse slovenščini odločene ure v srpkih, to je, če se hočeš, se učiš, če nočeš, pa ne. Ali g. Dežman, Vi niste dobro brali; vzemite „Jahresbericht“ od 1872. in 1873. I. v roke in pogledjte tam 1. razreda razdelek a) in 2. razreda razdelek a) Tam srpkov ne najdete, ali v „Jahresberichtu“ zadnjega leta, leta 1874. je vse v srpkih — in zato smo prišli pred zbor s to postavo. (Poslanec Dežman: Ja, pa v 3., 4. razredu.) Ne, ne! Kaj bote sedaj besede prekucevali, v 1. in 2. razredu jih ni!

Potem je g. Dežman rekel, da smo molčali toliko let. Da! molčali smo večne pravde vtrudeni, ker od te vlade nimamo nič pričakovati. (Dobro! na levi.) Kaj bomo sami sebe motili, gospóda moja; jaz Vas le tega opominjam, da,

ko je bil minister Stremayer v Ljubljani, nas je hudo osupnilo to, ko je vedno le govoril, o „deutsche Oberrealschule“. Nam Slovanom ni ministerstvo nikoli bilo prijazno, izvzemši oni kratek čas, ko je bil Hohenwart minister, in ko tudi v deželnem šolskem svetu, kar mi bo tudi g. vladni zastopnik pritrdil, je vzel drugi veter. Ko je Hohenwart odstopil, prišle so ravno tiste neizgode. Pogledjmo v Dalmacijo. Tudi tam je bila nasvetovana postava za slovenski učni jezik v realki, in Rodič sam se je poganjal za to, al o sankciji te postave še ni duha ne sluha. — Mi smo prosili: dajte nam univerzo, in ko se nam je to odbilo: dajte nam pravoslovno akademijo, in, kakor zmirom, namesto kruha smo dobili kamen. Pogledjmo v Bukovino. Bukovina, ki je malo več kakor naša dežela, ima univerzo, se ve da, zakaj? — Zato, da germanizacija dobi nov terain. Slovenci smo prosili in prosili, vsaj nas je vendar nekaj na Štajarskem, Primorskem in Kranjskem, a nismo bili tako srečni! Bukovini se siplje vse, kar hočejo, ne milijone za zemljiško odvezo, kakor sem unidan rekel, zdaj vseučilišče, nam se ne dá nič! (Klici na levi: Res je!)

Da pridem zopet na našo realko, je stvar osnovana tako-le: nemščina velja za materni jezik, slovenščina in italijanščina pa kot tuja jezika. Zapomnite si pa, gospóda, še ta „nonsens“, da je italijanščina veliko na boljsem, kajti ona je obligatna, slovenščina pa ne! Tako smo tujci na lastni zemlji! (Na levici: Dobro!)

G. dr. Schrey je starišem prisojeval pravico, odločiti narodnost. Morebiti da nekteri stariši še sami ne vedo, kakošne narodnosti da so? Nemškutar gotovo tega noče vedeti, pa tudi marsikteri drugi ljudje, ki niso nemškutarji, tega ne vedo. Jaz bom g. dr. Schreyu

Pisma iz Carigrada.

Ljubi P.!

Zdaj imam že nekaj časa, toraj Ti bom črtice, pa najpotrebneje samo, o svojem popotovanju napisal. Pot moj je šel po Savi in Donavi do Rustčuka, od tu po turški železnici, ki je šmenckano kasna zaradi dolgega stanja po postajah do Varne, in od tu po parobrodu v 15 urah v Štambul. Hodil ali vozil sem se, hvala Bogu, popolnoma srečno, Bog že ve, da Lahu (Italijanu) ne sme pošiljati dosti težav, sicer godrnja. Do Broda vozil sem se skup sedé s predstojnikom turškega džumunka (Zollamt) v Berbiru (turška stara Gradiška), ki je zamorec, pa čisto po evropsko oblečen, in s katerim sem se bil soznanil že popred o prepeljavanju trapistovskih zabojev, ktere je imel on ceniti; pa meni je že kar od daleč migal, naj grem kar naprej z blagom. Ravno ta mi je že popred svetoval, naj gremo s pritožbami v Carigrad, tam je več pravice, kakor v Bosni,

in tako sva se o enakosti kristijanov in turkov pogovarjala; marsikaj mi je prav pametno razložil, zlasti zakaj je posebno v Bosni toliko slabejša pravica, kakor nižje proti Carigradu, kar mu po dosedanjih skušnjah popolnoma pritrdujem. Nekako mrzelo me je proti izhodu iti, akoravno sem mislil, kako bo tam pomlad že vsa lepša, kakor v Bosni; pa motil sem se, bila je še slabša, le v Varni ob morju za spoznanje boljša. Iztok je toraj istinito mrzel po naravi in srcih!

Milo se mi je delalo v srcu, ko sem videl avstrijsko stran, čeravno samo ob sebi jako slabo, pa očividno bolje obdelano, turško pa čisto vso zapuščeno; pod turško stopinjo vse hira in mre.

Varna mi je oživila žalosten spomin, namreč nesrečne zmage turške nad Ogri l. 1444, po kateri se je Turk začel bližati tudi Bosni, ktero je pogoltnil 19 let pozneje, 21. junija l. 1463, in čudno, glej, ravno 21. junija so tudi Trapisti v sedanje posestvo stanovitno prebivat prišli! V Varni sem videl apostolskega misijonarja kapucina o. Alojzija (Luigi), ki je bil

popred že 16 let v Mali Aziji po raznih misijonirskih. Po krimski vojski so ostali mnogi katoliki po pomorskih mestih in „Propaganda“ za razširjevanje sv. vere je postavila po njih misijonarje večidel kapucine, da verne oskrbujejo. V Varni imajo v najemu hišo razkolnikovo za 400 gl.; ni velika, ima samo najpotrebnejša stanovanja za patra in fratra, kuhinjo in kar k nji spada, pa kapelico nalašč pridelano za katoliško službo božjo. Kapelica je prav lepo okinčana, lepše kakor marsikaka na Kranjskem, da sem se zares čudi! in poprašal, kdo za vse te stroške denar sklada; bil mi je odgovor: ljudstvo o večih praznikih vselej za posebne večje potrebe, pa tudi še posebej o raznih prilikah. Videl sem, da ljudstvo za cerkev mnogo skrbi. Po priimkih nekterih sem videl, da so Italijani in Slovani, pa govoré skor samo francosko, v cerkvi pa italijansko.

Razun navadne službe božje, šole itd., ima oče kapucin tudi šmarnice. Frater Pacifiko (iz Rima) ob določeni uri gre na dvorišče, kjer stoji visok zvonik lestvi podoben, samo da ima

in Gariboldiju povedal le en primerljelj, kako se narodnost „fabricira“. Očeta, ki ga mislim, sta oba poznala. Oče je bil Hrvat, mati Kranjica, Ljubljanka, ki komaj nemški zna, in sin njun v realki je bil — Nemec! Iz take fabrike vse to izvira, kar v „Jahresberichtu“ najdemo. Leta 1874. bilo je v realki 309 učencev, in poslušajte: 145 je zaznamovanih za Slovence in 142 za Nemce, tedaj le 3 Slovenci več, — l. 1873. je bilo 349 učencev, in 179 za Nemce in 138 za Slovence vpisanih, toraj to leto več Nemcev kot Slovencev, — l. 1872. je bilo 309 učencev, in sicer 138 Nemcev in 144 Slovencev, tedaj zopet samo šest Slovencev več.

Gospóda moja, ali ni to skozi in skozi fikcija? Kje se je toliko Nemcev v Ljubljani vzelo, da kako leto presegajo celó število Slovencev? Tako se komponira narodnost! —

Zato je šolski odsek že hotel nasvetovati postaviti danes predloženo tako, da je slovenščina obligatna za učence slovenske narodnosti; al strah nas je prevzel, ko smo videli, kako stariši in realkin vodja fabricirajo narodnost; jaz glavo stavim, da je najmanj tretjina tako fabricirana. In po tem takem bote starišem dajali pravico, ki sami ne vedó ali vedeti nočejo, ktere narodnosti da so. Da se tako vedejo celo taki, ki so nekđaj za narodnjake na glasu bili, pozneje pa, ko so prišli v visoke službe, je to nekaj, česar nočem kritizirati, kakor zasluži kritizirano biti.

G. dr. Schrey je kritikoval celo jezik slovenski. Da on ni mož, ki sme kritikovati naš jezik, to, mislimo, bo sam čutil. Zato „requiescat in pace!“ (Veselosť na levi.)

Na zadnje bi le še g. Dežmanu nekaj omenil. Skliceval se je on na neki epos; naj mi ne zameri, da mu tudi jaz iz krasne, res krasne njegove pesmice, ki mi jo je l. 1855 dal za moj „koledarček“, navajam te-le vrstice:

„Učenja lepi sad je s'cer modrost,
Pa mlad' Kraljič se je v Ljubljani popačil,
Slovenšč'ne toraj kar ni hotel rabiti“ itd.

Gotovo je ta Kraljič v takih razmerah v Ljubljani živel, kakoršne so dandanašnji v realki, da se je tako „popačil“. G. Dežman dobro vé, kako se ta, še enkrat rečem, krasna pesmica zove.

G. Dežman je tudi rekel: mi ne smemo „aus dem Rahmen nichts herausreissen“, in to isto je tudi g. vladni zastopnik povdarjal. Prosim vas, gospóda moja, ali res kaj „aus dem Rahmen“ potegnemo, če le tiste sramotne

luknje mašimo, ki so v realki ljubljanski? kaj bote tedaj govorili o „herausreissen“!

Vse besedovanje je prazno. Vi pravite: mi smo zoper to, kar Vi hočete, kakor smo bili, naša stran, zastopniki naroda našega, pa hočejo pravico. G. predsednik naj dá postaviti na glasovanje, in deželi bomo nekaj forintov prihranili, da ne tratimo dragega časa. Ne priporočam postave tej (desni) strani, da bi jo sprejela, stavim pa zaupanje na našo stran, da bo to postavilo potrdilo. (Pohvala na levi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. junija.

Avstrijske dežele.

O vojnem ministru Kollerju piše „Milt. Ztg.“, da odstop njegov je neogibljiv. Neki vrađen dopisnik dunajsk pa celo pripoveduje, da baron Rodič namesto njega postane skupni vojni minister.

Na Českem je bil okrajni zastop v Piseku kneza Jurija Lobkovića izvolil za svojega načelnika. Pa vlada ga ni potrdila. Zatem si je zastop izvolil za načelnika kardinala Schwarzenberga, ktere ga je pa vlada potrdila. Ker ima načelnik pravico imenovati svojega namestnika, izbral je za to čast kardinal od vlade nepotrjenega kneza Jurija Lobkovića. Liberalni listi se vsled tega strašno hudujejo nad kardinalom in žugajo, da vlada kneza Lobkovića tudi za namestnika ne bo potrdila.

Černoviški župan je bil te dni na Dunaju, ter se je pri ministru Lasserju na vso moč prizadeval, da bi cesar vendar le obiskali Bukovino. Pa minister tega ni mogel za trdno obljubiti in je rekel, da so v prvi vrsti krivi denarji, če se popotovanje ne bode izvršilo.

Tirolski poslanci so po večini za to, da se zborovanja državnega zbora njihovi zastopniki več ne vdeležijo. Liberalni listi pa vse svoje zaupanje stavijo v g. Greuterja. Pa Greuter je bil zmirom za vdeležbo in je pisal še neko brošurico zoper tiste, ki svetujejo državnemu zboru dati slovo. Pa vključ temu so bili tirolski poslanci že večkrat zbornico državno zapustili in tudi Greuterja primorali, da je šel z njimi. Zato pa tudi sedaj Greuter ne bo nič opravil, ker je večina federalističnih poslancev te misli, da naj tudi na Tirolskem kakor na Českem odloči ljudstvo, kateri poslanci živajo njegovo zaupanje.

močne 4voglate lestvenike, in na vrhu še streho. Pod to streho (menda še le bolj na pol) visi zvon okoli stota težak, vklenjen v oba lestvenika, in fr. Pacifiko ga začne naganjati, da brenči gotovo po vsi Varni ter ljudi vabi v cerkev. Ker pa imajo samo en zvon, s tem edinim zvoné na različne načine, n. pr. da ga navadno goni in bije polagoma na obe strani, ali bije samo ob eno stran počasi, ali hitro, ali bije na obe strani, na koncu pa še samo na eno stran itd. in vsaka vrsta ima svoj pomen. V Trapezunti je ravno ta o. Luigi učil pritrkavati, kakor je v navadi po Italijanskem, Dalmatinskem, Kranjskem in drugod; za Italijo prav ne vem, nisem tam bil, pa Dalmacija je polna pritrkavanja; od Turkov ga niso dobili, toraj menim, da od Italijanov, ker je v navadi v Zadru, kjer je gnjezdo ondote italijanske kulture. Po pretekli uri zopet odklenka in šmarnice se prično. Misijonar pri vžganih 2 ali 4 svečah v svojem habitu na strani oltarja odmoli z množico (ki je majhna pri zelo majhni fari) sv. rožni venec; potem se obleče v korok

in štolo in tudi fr. Pacifiko se pobeli s korokom, prižge še enkrat toliko sveč in pred oltarjem kleče bere misijonar premišljevanje dotičnega dne. Po tem odloži štolo, vstane in sede na strani oltarja k fisharmoniki ter začne latinski peti litanije Matere božje. Ljudstvo mu odgovarja, pa sebe in odpevanje vedno spremlja s fisharmoniko. Po končanih litanijah vzame zopet štolo in kleče pred oltarjem odmoli še molitve brez očenašev. Zdaj se prižgó vnovič še ostale sveče, in izpostavi se presv. R. Telo. Med tem misijonar zopet začne peti pesem od sv. R. Telesa, ki me zelo zelo opominja na „Častimo te“, posebno kakor se nahaja na Nemškem, ki je toraj gotovo iz Italije na Nemško in Kranjsko prišla, pa je bila bolj ali manj spremenjena. Pred izpostavljenim presv. R. Telesom se odmoli „Panem — Deus, qui nobis sub —“ odpoje se Tantum ergo in Genitori, potem postane vse tiho in blagoslov se deli. Po blagoslovu zopet o. kapucin prične drugo pesem od presv. R. Telesa, dokler se sv. R. Telo ne spravi, potem pa pesem od M.

Na Ogerskem so se pričele priprave za nove volitve. Minister Tisza se je podal v Debrečín, da bi se ljudem priporočil za novo volitev. Deak pa hoče javnemu življenju dati slovo in je rekel, da zaradi bolezni ne sprejme kandidature v I. volilnem okraju, v Budapešti. Najbrže temu ni kriva samo boleznost njegova, ampak razpad dose danje njegove stranke. — Ministerski svet, ki je bil te dni v Budapešti, je trajal celih 5 ur. Vdeležil se ga je tudi vojni poveljnik hrvaški, general Mollinary, ki se konec meseca junija zopet povrne v Budapešto, da se bodo rešile graniške železnice.

Vnanje države.

Prusko vlado strašno peče, da se ohranjenje miru v Evropi splošno pripisuje ruskemu caru. Bismarkovi listi se zdaj delajo, kakor da bi bil kancelar čisto nedolžen pri vojskinem hrupu, ktere ga so bili nekteri časniki zagnali, in jim zaradi tega bero hude levite. „Kaj je nasledek te vojne, vpraša „Krz. Ztg.“? Da se je v pesku zgubila in da si je Ruska brez težave prisvojila zaslužnje veljati za ohraniteljico evropskega miru. Dobro vemo, da ta izrek ni opravičen (?). Že dolgo, preden je bi car došel v Berlin, se je bil naš cesar tako odločno izrekel za ohranjenje miru, da njegov veličasten stričnik ni imel nič več opravičiti, če je s tem namenom prišel v Berlin, da bi za mir delal. Pa to ni dovolj znano, in svet, ki je z vso pozornostjo pričakoval ruskega obiskanja, vidi v tem spremembo. Vselej smo bili za prijaznost z Rusijo; pa moramo spoznati, da je našo nemško ponosnost žalil telegram kneza Gorčakova, v katerem je naznanil, da je mir zagotovljen, in vemo, da mu je le naša politika to nezasluženo (?) spoštovanje pridobila.

Za hrupom je prišla velika tihota, francoska vojaška preuravnava je čez noč zgubila vse žuganje, o belgijskih zadevah se komej še govori, dasiravno je častnik „Post“ po poslednjem pismu bruselskega ministerstva izrekel, da Nemčija na tak odgovor ne more molčati. Pa nasledki vsega dejanja se bodo dolgo poznali; nič nismo dosegli in povsod smo se jali nezaupnost; pogled v njanje časnike, ki so sicer Nemcem prijazni, nas o tem dovolj prepričuje. Še Mr. Grant Duff, ki je Nemcem poseben prijatelj, nas je v poslednjem govoru posvaril. Ali nas ne bodo take skušnje učile, da tudi vnanja poli-

božje za vsak dan v tednu drugo. Ljudstvo poje z njim in ta pobožnost je res spodbudna.

Duhovni kranjski bi gotovo ne storili tega, kar ta pater, pa zmeraj se mi je zdelo, da je duhovščina kranjska prehladnokrvna. O marsikterih priložnostih, zdi se mi, da to izvira še iz tiste janzenistiške „regelce“, po kateri bi moral (človek) duhoven biti brez občutljev.

V Varni je bilo pokopališče vojakov francoskih tam bivajočih o krimski vojski, ktere je kolera davila, in prav tisto je zdaj katoliško pokopališče. Pater Pacifiko pa je vse v eni osebi, kar je le treba, za oskrbovanje patra, za cerkev, za pokopališče, ker tudi jame koplje in mrtve zakopuje. Na Francoskem je, kakor sem nekđaj čital, nalašč zato vpeljan nov red, čegar udje so cerkovniki za vse cerkvene potrebe izurjeni, zdaj bi menda še na Kranjskem ne bil odveč tak red, zlasti ako se gg. učitelji po deželi puntajo zavolj orgljanja.

(Dalje sledi.)

tika v zavijačah kulturnega boja nima zmage pričakovati?

Na Francoskem gre zopet vse križem. Odbor trideseterih šteje 25 levičnjakov in le 5 drugih, ki pa tudi ne bi bili voljeni, da bi se Gambetta zanje ne bil potegnil. Ker je Gambetta najzmernejši med njimi, si lahko umemo, kakšni morajo še le drugi biti. Ni tedaj čuda, da ministerstvo se je z njimi precej sprlo. Kako se bode ta štrana zmotala, tega nihče ne more razsoditi, gotovo je le to, da zmešnjava bode čedalje večja, če se narodna skupščina ne poprime konservativnih načel.

V Belgiji so 31. maja katoličani imeli svoje procesije. Zarad žuganja nekterih nič vrednih ljudi spremljevali so v Bruselju vojniki procesijo. Nekteri kričači so skušali delati zmešnjave, pa vojniki so prav kmalo zopet naredili mir.

Na Španjskem se Alfonsisti zopet ponasajo, da so Karliste premagali in ranili celo generala Dorregaraya; pa poročila si nasprotujejo in najbrže je vse zopet le laž, kar se o teh zmagah poroča.

Iz Rima se je berolinski „Nat. Ztg.“ pisalo, da se človek mora čuditi, da laška vlada tako mirno in potrpečljivo prenaša razžaljenje romarjev, ki v velikem številu prihajajo v Rim. Prav je, da je vlada previdna in mirna, pa časti svoje nikdar pozabiti ne sme. Na to natančno odgovarja vradni list „Popolo romano“, da to ni res. Romarji prihajajo v Rim, oblečeni kakor drugi ljudje; nimajo nobenega posebnega znamenja, ker bi sicer nastale reči, katerih bi naši poročevalci ne prezrli. Oni plačujejo kakor drugi popotniki, nobenega ne žalijo in nihče nima vzroka z njimi se spreti. Mogoče, da ti romarji, kadar pridejo v Vatikan, se s Švicarji in njihovimi predniki skušajo preklinjati laško vlado. Pa kdo se za to zmeni? „Nat. Ztg.“ pravi „Popolo Romano“, tudi svetuje Rimcem s tolmači bližati se prišlim romarjem, da bi slišali, če ti romarji rimske gosposke na tihem ne žalijo. Berolinski časnik, pravi „P. R.“, naj se potolaži, ker se očitno nihče ne žali. Ta spis nemškega lista pa zopet jasno kaže, kaj Pruska vlada o katoličanih misli.

Izvirni dopisi.

Iz Mitweide na Saksonskem, 25. maja. Zdaj so bile volitve za saksonski deželni zbor. Zmagali so večidel narodni liberalci in naprednjaki. Vendar so povsod dobili njih nasprotniki, socialisti, mnogo več glasov ko prejšnja leta. Se ve, da je to hud vdarec za liberalno stranko, ker priznati mora, da njeno zaupanje vedno bolj gine, nasprotnikov pa raste. Če pa vsak dobi volilno pravico, potem bo Saksonija popolnoma v roke padla socialistom in bo za liberalce vedno zgubljena. Zato pa zelo pazijo in zadržujejo, da delalci, ki manj ko 3 marke davka plačujejo, ne dobijo volilne pravice. Liberalni listi so na vso moč veseli zmage in jako pridno laži spletajo čez svoje nasprotnike, dasi morajo skoro priznati, da še ena taka zmaga, pa so za zmeraj zgubljeni.

Nemška vlada pa zelo pogosto počastuje svoje nasprotnike in njihove liste s tožbami in kaznimi. Posebno katoliško duhovščino in socialiste zadevajo te šibe. „Frkf. Ztg.“ in „Ch. fr. Pr.“ prinašate članke z napisom „Deutscher Kulturkampf-Kalender“, kjer so vsi taki slučajji natančno zaznamovani. Če bo čas in prostor dopuščal, bodem morda kak izleček iz tega članka vam sporočil.

Kakor avstrijska, tako skuša tudi nemška liberalna vlada časnike z denarjem na svojo stran pridobiti. Vsi večji nemški liberalni listi se pitajo od vlade, zato pa tudi vladino početje vedno hvalijo, če tudi zoper svoje prepričanje. Da ima to za nasprotnne stranke, kakor za vse državljane slabe nasledke, nočem tu omenjati in vzroke navedati, ker so večidel že vsakemu znani. Znamenito pa je, da prvi od nemške vlade pitani časnik „a. D. A. Z.“ Francozom očitno, da 12.000 frankov tujim časnikom na leto plačujejo, o čemur pa še na Francoskem nihče nič ne ve. Pa ko bi tudi Francozi 12.000 frankov za tuje časnike izdajali, bi to ne bilo v nobeni primeri s tem, kar nemška vlada za enake namene izdaja.

Vsled samostanske postave se nekteri liberalni listi jeze nad vlado, da je samostanom, kateri se s podukom pečajo, še štiri leta obstanka dovolila. Pa se ve, da bi to godrnjanje hitro pojenjalo, ko bi Bismark rekel: „ravno taka mora postava biti in ne drugačna“, na enkrat bi vsi verovali njegovi nezmotljivosti. Nemška vlada si pa sama ni mogla pomagati drugače, ker jej za ljudske šole primanjkuje učiteljev in ne more naenkrat redovnikov v šoli nadomestiti. Da pa primanjkuje učiteljev, kriva je prevelika odvisnost od vlade, ker je učitelj le orodje liberalne stranke. Liberalci se že boje, da, če že zdaj učiteljev ni dobiti, jih v štirih letih tudi ne bo, in potem bi se znal obrok za obstanek redovnikov še podaljšati. Zraven tega pa imajo tudi še pomisliti, ali bodo še tako dolgo sedeli na krmilu vladinemu in imeli večino v pruskem deželnem in državnem zboru?

Obe socialni stranki, Lassalova in Eisenachova se mislite zdaj združiti in složno postopati proti liberalni stranki in liberalni vladi. Liberalci se temu početju malo posmejujejo, ali že slutijo, da bo to imelo slabe nasledke za njihov obstanek. Strah liberalcev pred nasprotniki je zelo velik, kar se že iz tega razvidi, da si silno prizadevajo njihova društva razrešiti ali njihove shode zabraniti. Če ne morejo drugače, pa pregovorijo gostilničarje, da jim prostorov ne dajo; sploh se poslužujejo pripomočkov, ki jim nikakor niso v čast.

Še vedno se sliši kaj o napadih na Bismarka, ali blebetanje je zgubilo že vso verjetnost. Le nekteri liberalni listi še take napade kaki stranki pripisujejo. Pa ni verjetno, da bi se hoteli katoličani na tako krivičen in nečasten način znebiti svojih nasprotnikov. Dalje je vsakemu znano, da bi tak slučaj več škodoval ko koristil katoličanom. Vendar je zdaj sklenila nemška policija ministra Bismarka in Falka bolj varovati, da bosta varna pred ljudmi, ki jima strežejo po življenji. Res slabi časi, da se nemški ministri brez straže več na ulice ne upajo.

Zdaj naj še pristavim izgled iz bavarske matematike. Bavarska država misli kupiti bavarsko vzhodno železnico za 97½ milijona goldinarjev. Bavarci so izračunili, da za ta denar bi se kupilo 13.900.000 veder ali 835 milijonov bokalov piva, katerega 5 milijonov bavarskih pivcev v 40 dneh lahko popije; vsak bi ga imel 4 bokale in en požirek po vrhu na dan. Tako hitro bi lahko to železnico zapili.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. junija.

(Gosp. Widmann) je imenovan za deželnega predsednika kranjskega, g. Kaltenegger pa je dobil naslov dvornega svetovalca.

(Občnega zbora delničarjev banke Slovenije 31. maja) v dvorani se je vdeležilo 18 delničarjev. Zastopali so 481 delnic. Podpredsednik, g. J. Debevc, je pričel sejo z navadnim pozdravljenjem. Iz poročila, katerega je on govoril nemški, g. J. Bezenšek pa slovenski, posnamemo le nekatere zanimivejše številke. Delnic je bilo doplačanih 2337, nedoplačanih je 1356, ktere je opravični svet po §. 7 proglasil za neveljavne. Zavarovalnih polic je: 25,005 (l. 1873 jih je bilo 16,365), zavarovane istine pa 73,149.019 gld., namreč 42,692.873 neposredne, 30,466.146 pa retroducirane.

L. 1873 je sklep računa kazal 44.000 gl. zgube; zdaj se je ta zguba poravnala, pa je vendar ostalo še 278 gl. 28 kr. dobička. Res malo, pa boljši, kakor nič, a veliko boljši, kakor 44.000 gld. zgube. Da se s tem kupon še ne more izplačevati, je vsakemu jasno. Da se pa banka ohrani, ni dvomiti, če jo bodo domorodci le podpirali s svojo moralčno in denarno pomočjo, ali z drugo besedo: če se le prvo zaupanje nazaj povrne.

Račun je bil potem enoglasno potrjen. Dr. Bleiweis je rekel, da potrjenje računov naj velja za posebno zaupnico opravičnemu svetu in vodstvu; da je pa vendar želeli, da bi delničarji drugikrat zamogli račune prej pregledati, preden jih — mačka v žaklju kupovaje — potrjujejo. Sklenjeno je bilo kakih sto kamnotisnih iztisov napraviti, ter jih kak teden pred občnim zborom poslati tistim delničarjem, kateri jih bodo na pregled zahtevali. — Potem je bila volitev novega predsednika, za katerega je bil izvoljen g. Miha Stare, grajščak v Mengšu, in volitev novega opravičnega sveta in namestnikov. Izvoljeni so: gg. A. Jeglič, P. Kozler, Val. Krisper, F. Potočnik, dr. J. Poklukar, P. Grasselli, H. Turek, Zenari in K. Rudež; za namestnike: gg. P. Ribnikar, J. Matevž, P. Skalč in Drag. Florijan. Revizorji so gg. D. Žagar, L. Robič in J. Vičič, namestnika g. Lozer in Vrhunec. Izmed starih ostanejo: Podpredsednik: g. Josip Debevc, Miha Pakič, trgovec, pa Andrej Brus in Jurij Bezenšek mestni kaplan v Celji.

Konečno se oglasi g. kanonik Urh, ter je nekako tako le govoril: „V zadnji seji opravičnega sveta je bila po §. 7. pravil izrečena neveljavnost nedoplačanih delnic. Meni se posestniki takih delnic smilijo, ker nekteri pridejo s tem ob vse svoje prihranjeno imetje. Marskteri so eno ali več delnic vzeli iz golega domoljubja, eni zaradi nadležnosti agentov, zopet eni so bili tudi drugače preslepljeni. Da bi se tolika krivica ne godila, predlagam, naj bi se iz ostalega 15% zneska za dobrodelne namene take zdaj neveljavne delnice po srečkanji izplačevale. Tako bi dobil stasoma vsak svoj denar nazaj in bo vesel čakal, da ga le dobi, če tudi pozneje in brez obresti; banka bi krivičnega denarja ne imela.“

Ker bi bilo treba zato pravila, zlasti §. 60., spremeniti, zdaj pa ni bilo mogoče, ker tega v programu ni bilo, bo o tem v prihodnjem občnem zboru govorjenje. Tudi je bilo omenjeno, da naj se §. 73 spremeni takó, da pri prepirih med banko in zavarovanci naj izvoli vsaka stran svojega posrednika in če bini mogla o njem se zediniti, naj bi ga sodnija izvolila. Po izreku teh treh razsodnikov naj bi ne bilo nobene pritožbe več.

Občni zbor je bil potem sklenjen. Posebno viharnege ugovora ni bilo. Videlo se je, da je vsim za to mar, da se domači zavod ohrani. Naj bi tudi zanaprej ne bilo pogubljivega viharja, dokler se omajano drevesce ne vkorenini ter sad rodi delničarjem in vsim Slovencem.

(Iz seje deželnega odbora 25. in 29. maja.) Za 5 razpisanih sirotinskih milodarnih vstanov (štipendij) se je oglasilo 118 prošnikov; za najrevnije zapuščene otroke so bili spoznani: Karol Hut iz Ljubljane, Franca Zavinšek iz Šmarije, Marija Žgavec iz Vipave, Janez Rant iz Stare Loke in Marija Cepuder iz Postojne, katerim so bile podeljene štipendije iz sirotinskega zaklada. — Izpraznjene 4 Schellenburgove dijaške vstanove so bile oddane dijakom: Ludoviku Teksterju, Juliju Mali-tu, Francu Kočevanju in Albinu Ogrincu. — Na dopis deželnega šolskega sveta je deželni odbor pritr dil, da se učiteljska služba v Toplicah poleg Novega mesta podeli sedanjemu učitelju v Ko šani Antonu Požaru. — Posvetovalo in skle palo se je o pogodbi s prihodnjim ravnateljem nemškega gledališča Julijem Schwabe-om.

(Pisma iz Carigrada) v današnjem Pod listeku so jako zanimiva, zato jih bralcem posebno priporočamo. Pisal jih je g. Valentin Lah, ki se je bil bred nekaj časom podal v Bosno k Trapistom, da bi kot misijonar del al za spreobrnjenje Turkov in razkolnikov, pa za razširjenje krščanske omike na slovan skem jugu, ki je še zelo zapuščen. V zadevah samostanskih podal se je te dni v Carigrad in v teh pismih popisuje, kar je pri tej priliki videl in doživel.

(Čez ljubljansko pošto) se bero zdaj tudi po nemških listih pritožbe. Nedavno jo je nek uradnik, ki je bil po prognanstvu sloven skih uradnikov iz Dunaja sem poslan, okradel in potem pobegnil. Zdaj je več uradnikov trdih nemcev, tedaj ni čuda, če se godé neredi in pisma ter paketi s slovenskimi napisi ro majo križem svet ali pa celo pošiljalcu nazaj dajo. To vemo iz lastnih skušenj in po dru gih. Ali bi kaj pomagalo, če bi se naredila pritožba do kupčijskega ministerstva, podpisana s tisučerimi podpisi? Od sedanje kranjske kupčijske zbornice, ki bi se v prvi vrsti za to potezati morala, tega pač ni pričakovati, ker g. Al. Dreó že toliko nemški zna, da na svoja pisma dela nemške napise.

(Umrlo) je v Ljubljani maja mesca t. l. 92 oseb, 47 moškega, 45 ženskega spola.

Razne reči.

— Okrajno glavarstvo logaško, ki je bilo do zdaj v Planini, se bo s 1. okto brom preselilo v Logatec.

Vabilo gosp. udom národne čitalnice v Bizoviku na besedo v nedeljo 6. dne rožnika, popoldne ob 5. uri. Kaj bo v tej besedni? 1. Pozdrav udom in gostom. 2. Národne pesmi. 3. Deklamacija. 4. Narodne pesmi.

Slavni pevski zbor čitalnice ljubljanske je preprijazno obljubil sodelovanje. Vstopnina je 10 kr. — Če bi gori napovedani dan vreme bilo deževno, se ta veselica preloži na drugo nedeljo, to je, 13. rožnika tudi popoldne o 5. uri. — Vljudno k tej veselici vabi svoje ude in ude sosednih národnih čitalnic.

O d b o r.

— Na morji. Star kranjski pregovor pravi: „Vari se velike vode!“ Eden najlepših parobrodov, ki jih je morje vidilo, z imenom „Šiller“, je po noči 7. majnika z ljudstvom vred strašen konec storil. Bil je eden najno vejših parnikov, ki je posredoval občevanje med novim Jorkom in Hamburgom, prav velik, iz delan od Rob. Napier-a in sinov v Clyde-u na Škotskem. Dolg je bil 375 čevljev, širok 40 in 35 č. globok in je imel za 3000 konj moči, pa za 3600 ljudi prostora. Imel je seboj osem

čolnov in vsake mnoge priprave za otenje živ ljenja v kaki nevarnosti. Njegov stroj je bil kos brod 14—15 milj daleč v eni uri prignati. Vreden je bil boje kacih 700.000 dolarjev, in pa zavarovan.

Ta parnik je odjadril iz novega Jorka proti Hamburgu 28. aprila v najboljšem stanu. Na njem je bilo 144 mornarskih in 146 dru zih oseb. Peljal je 300.000 ameriškanskih to larjev zlata, 250 na vse evropske kraje od menjenih poštah večih zavrtkov in vreč, eno avstralsko pošto, 800 cijóh pavole, 25.000 sodov smole, 4000 bušeljnóv turšice, veliko tobačnega perja in 36.000 pisem. Kapitan je bil gosp. „Thomas.“ Vožnja je bila dosti srečna; 7. majnika zvečer pak so prišli do znanih nesre čnih Scilskih otokov na Angleškem. Teh otokov je kacih 140, pa vsi skupaj imajo suhega le nekaj čez četert štirjaške milje in obdajajo jih mnogi ostri robovi in kletci.

Tem nevarnim otokom se je Šiller bližal v črni noči in tako gosti temi, da z nobenega svetilnjaka ni bilo viditi prijazne luči. Pre vidno in le s polovično naglostjo so jadrati v te nevarne vode, pa vsa previdnost ni poma gala. Neprevidoma je Šiller smuknil med ostre pečine, imenovane „Retarriere“ in v usmrtno „Scillo.“ Prestrašno je zahrustalo in prelepi parnik z vsimi zakladi in stolikerim vse dra žjim človeškim življenjem je razdjan po strani ležal brez pomoči. V vse prostore je drlo mrzlo morje in izmed 290 človeških bitij jih je bilo v malo minutah čez 200 na unem svetu. — Na parobrodu je boje bil tudi Ljubljčan Alt man. Poznejše naznanila dajejo upanje, da so se tu pa tam po pustotnih otokih ohranili še nekteri, ki se je mislilo v začetku, da so konec storili. Tudi nekaj robe se je rešilo.

O teh strašnih otokih naj še to pristavimo, da le na šestih stanujejo ljudje, drugi so gole gručaste pečine, ki molé iz morja in jih je brez števila veliko na milje daleč po morji sem ter tje razpostavljenih. Veliko nesreč se je že zgodilo v teh krajih. Razdjal se je ondi parnik „Thames“ ter so bili izmed 165 ljudi le 4 rešeni. Poginil je tam „Duro“ in utonilo je vse ljudstvo. Leta 1707 se je ondi razbilo brodovje Sir-Cloudesley-Shovel-ovo in morje je požrló 2000 ljudi, med njimi admiralá samega in še več prav slavnih mož.

Glavno mesto na Scilskih otokih je Hugh Town s 1600 prebivavci, z lepo gotiško cer kvijo itd.

— Protokol za marsikteri držav ni zbor. Leta 1613 bil je v Regensburgu državni zbor; kar se je storilo na tem zboru, je Matije, nemškega cesarja, dvorni norec Nele prav umovito zaznamnjeval. Kupil si je majhne bukvice, ktere je vedno saboj nosil. Cesar ga je vprašal, kaj je v teh bukvicah, da jih vedno saboj nosi; Nele pa odgovori, da si zapisuje va-nj vse, kar stori državni zbor. Cesar rado veden, kaj je pač zapisanega v knjižici, jo odpre in pregleda, pa ne dobi v nji nič, razun belega papirja. Norec pa odgovori začudenem Matiji: „Jaz zato nisem nič zapisal, ker državni zbor ni nič storil.“

— Družinsko življenje v Berolinu. Žena čevljarja Karsten-a je ukradla velik kos suhega mesa, ter ga prinesla domu. Mož ga pomagal jesti do malega končka, potem pa je šel na policijo, ter je svojo ženo zatožil zarad tatvine. Bila je obsojena na 6 tednov zapora. „Dobro“, pravi čevljar vrnivši se iz sodišča, „jaz se zdaj smem dati ločiti od nje; šest tednov zapora — to je dober in veljaven vzrok za ločitev.“

Umrli so:

28. maja. Katarina Braun, telegr. uradnika otrok, 13 m., za prehlajenjem. — Jože Perne, hiš. pos., 35 l., za spridenjem krvi. — Marija Žarek, fabr. delavka, 27 l., — in France Perič, mlinarsk hlapec, oba za sušico.

29. maja. Viktor Nič, miz. pom. otrok, 2 m., za božjastjo. — Frančiška pl. Rosenbaum, c. k. obrstlajtnanta vdova, 70 l., — in Karol baron Neugebauer, vpokojen uradnik, 72 l., oka za plju čnim oslabljenjem. — Anton Benčon, kondukterja otrok, 18 m., za mrzlico.

30. maja. Franc Hausenblas, vpokojen major, 80 l., za oslabljenjem. — Kristina Rebol, konduk terja otrok, 4 l., za vnetjem vratu.

31. maja. Jože Kramar, gostač, 74 l., za razlivom v pljuča. — Filip Markovič, jetnik v po silni delalnici, 18 l., za vročinsko boleznijo. — Primož Škrjanec, berač, 53 l., za pljučno sušico.

1. junija. Edvard Zupan, uradnik dež. vlade, 38 l., za pljučnim oslabljenjem. — Ivana Želez nikar, gostica, 23 l., za pljučno sušico. — Kon rad Zakrajšek, želez. delavca otrok, 3 l., za kr čem. — Ana Gerčar, cig. fabr. delavka, 40 l., za pljučnico.

Eksekutivne dražbe.

5. junija. 3. Jan. Likar-jevo (1690 gl.) v Krškem. — 1. Jurij Nemanič-ovo z Božjakovega (561 gl.) v Metliki. — 1. Jurij in Marije Jer man-ove iz Prelesja (321 gl.) v Črnomlju. — 1. Matija Prelesnik-ovo s Ceste (1780 gl.) v Laščah. — 1. Jan. Dornič-ovo iz Pake (6060 gl.) na Vrhi niki. — 1. Tone Dobravec-ovo z Brega (1220 gl.) v Laščah. — 2. Jere Razinger-jeve iz Koroške Bele (800 gl.) v Kranjski gori. — 1. Mih. Suh dolc-ovo iz Šmarja (140 gl.), — 1. Jože Gori šk-ovo iz Vrhpolja (1770 gl.), — 1. Tone Mar tinčič-ovo iz Sela (670 gl.), vse tri v Kostanjevici. — 1. Matej in Jože Počkar-jevo z Razgorja (2287 gl.) v Vipavi. — 3. Tone Žnidaršič-ovo iz Male vasi v Laščah.

7. junija. 3. Marije Sekne-tove iz Dunaja (700 gl.) v Kranju. — 3. Mat. Kralj-ovo iz Celin (120 gl.), — 2. Mart. Jeke-tovo iz Rake (545 gl.), obe v Krškem. — 3. Jernej Turk-ovo iz Loža (1640 gl.) v Ložu. — 2. Karol Urbanija-vo iz Mrzelee (882 gl.), — 2. Tine Poznič-ovo iz Prevoj (559 gl.), obe na Brdu. — 2. Tone Pre gel-novo iz Ustja (1735 gl.) v Litiji. — 1. Tone in Jan. Goli-jevo (235 gl.) v Ljubljani. — 1. J. Tomažič-ovo (1100 gl.) v Mokronogu. — 3. A. Mohorčič-ovo iz Ipave.

Telegrafične denarne cene 1. junija.

Papirna renta 70.15. — Srebrna renta 74.50. — 1860letno državno posojilo 112.-- — Bankine akcije 960. — Kreditne akcije 232.50. — London 111.45 — Srebro 102.10. — Ces. kr. cekini 5.26. — 20Napoleon 8.89.

Denarstvene cene. 1. junija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	70.15	70.25
5% renta v srebru	74.50	74.60
Srečke (lozi) 1854. l.	105.25	105.75
„ „ 1860. l., celi.	111.50	111.75
„ „ 1860. l., petinke	116.75	117.--
Premijski listi 1864. l.	137.50	117.75
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	—.	—.
Kranjske, koroške in primorske po 5%	—.	—.
Ogerske po 5%	81.75	82.25
Hrvaške in slavonske po 5%	80.75	80.75
Šednograške po 5%	78.—	78.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	960.—	961.—
Unionske banke	110.—	110.25
Kreditne akcije	234.—	234.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	800.—	805.—
Anglo-avstr. banke	129.75	130.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 glđ. a. v.	166.—	166.25
Tržaške „ 100 „ k. d.	111.—	—.
„ 50 „ „ „	56.50	—.
Budenske „ 40 glđ. a. v.	27.75	28.50
Salmove „ 40 „ „ „	36.75	37.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	27.50	28.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	27.50	28.—
St. Genois „ 40 „ „ „	27.50	28.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	21.25	21.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.75	23.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.27—	5.28—
Napoleonsd'or	8.89	8.90—
Srebro	102.—	102.10